

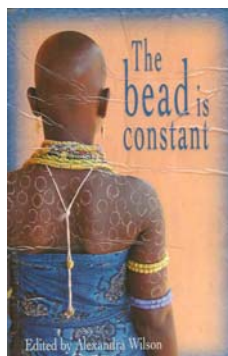
Afrikaanse handelskralen

In augustus 2011 werd ik benaderd door de redactie van het 3-maandelijkse magazine *Prat* op de Noordelijke Maasvallei, of ik wat bijzondere verzamelingen voor ze wist in hun verspreidingsgebied. Ik kende wel verzamelaars uit die regio die *Prat* (trots) op hun verzamelingen zijn en in het magazine van september stonden enkelen daarvan in een artikel vermeld. Er stond bij vermeld dat De Verzamelaar altijd op zoek is naar verzamelaars die hun verzameling een keer willen tentoonstellen. Naar aanleiding van dat artikel reageerde Suze Kersbergen uit Nieuw Bergen dat zij haar verzameling handelskralen wel bij ons op de verzamelbeurs in Eerde tentoon wou stellen.

25 Jaar geleden leerde Suze in Nederland een Afrikaanse man kennen. Ze hebben heel lang samengewoond en ze hebben 2 zonen. Pas in 1999 is ze voor het eerst samen met hem naar Afrika gegaan, naar Togo. In 2002 overleed de moeder van haar man en opnieuw gingen ze naar Afrika op familiebezoek. In dat jaar kocht ze ook haar eerste snoeren op een marktje. Ze vindt dat Afrika iets met je doet, of het doet helemaal niets met je. Suze werd meteen helemaal verliefd op het land en de cultuur. Ze vond het geweldig. In 2004 ging ze samen met een vriendin op vakantie in Afrika. In 2006 kreeg ze na 25 jaar als juridisch secretaresse te hebben gewerkt last van een burn-out en toen ont-

stond ook haar plan om te proberen iets te gaan doen met Afrikaanse handelskralen. Ze is direct weer op het vliegtuig naar Afrika gestapt. Dit keer met het boek *The bead is constant* op zak.

Dit boek is in 2003 uitgegeven door de universiteit van Ghana. In het boek staat de geschiedenis van de handelskralen, maar er staan ook dragers, importeurs en producenten van kralen in het boek. Met het boek in de hand is Suze op zoek gegaan naar de mensen en kralen uit dit boek. Aan de hand van de namen, de foto's en de omschrijving van de stad, wijk en het huis heeft ze er een paar terug weten te vinden. Zo heeft ze onder andere mevrouw Felicia Terko Ayertey gevonden. Zij is de koningin moeder van een familie van kralenmakers. Zij heeft haar eigen kralenfabriek. Kralen zijn altijd een belangrijk deel van haar leven geweest, aan de vele kettingen en armbanden die ze op de volgen-

VERZAMELAAR VAN DE MAAND

de foto draagt kun je haar status aflezen.

85 BEAD PRODUCERS

Fig. 21 Felicia Terko Ayertey, May 2002

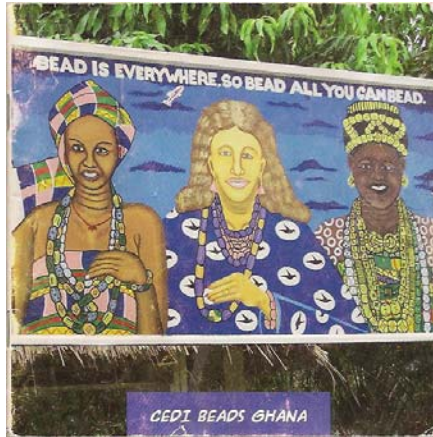
Felicia Terko Ayertey
OP dr

De foto hierboven staat in het boek van Suze. Suze heeft haar gevraagd of ze haar handtekening in het boek zou zetten. Ze schaamde zich dat ze dat niet kon, ze heeft nooit leren lezen en schrijven. De taxichauffeur heeft toen haar naam erbij geschreven en de krabbeltjes eronder zijn van mevrouw Felicia Terko Ayertey.

In eerste instantie was het de bedoeling van Suze om een eigen bedrijfje te beginnen in de in- en verkoop van kralen en in het organiseren van workshops om zelf kettingen te maken van originele Afrikaanse kralen. Helaas is het commerciële gedeelte niet van de grond gekomen. Ze heeft wel een website www.afrikaal.nl. Waarop veel mooie kettingen staan. Toen ik haar vroeg of ze de kettingen na al die jaren nog wel zou willen verkopen, stond ze heel erg te twijfelen. Het zou haar beslist moeite kosten. Als ze de kans krijgt gaat ze graag terug naar Afrika om te zoeken naar kralen, maar het wordt steeds moeilijker om ze te vinden. Ze is in 2008 en 2009 nog terug geweest als begeleidster van een jongerenproject. Dan gaat ze het liefst op zoek op hele kleine vieze marktjes, daar kun je vaak nog de beste koopjes vinden. De workshops doet ze nog steeds met veel plezier, maar niet voor de inkomsten. De kralen zijn in de aanschaf zo duur (zeker inclusief reis), dat ze de onkosten er niet uitkrijgt. De meeste mensen zien niet hoe uniek deze kralen zijn. Ze kennen de geschiedenis en de waarde van de kralen niet.

Geschiedenis

Van de 15^e eeuw tot begin 1900 werden vooral in Afrika kralen gebruikt als betaalmiddel. Ze werden gebruikt om bijvoorbeeld goud, ivoor en slaven te kopen. De naam Trade beads of handelskralen wordt gebruikt voor antieke glazen kralen in allerlei vormen en kleuren. Eigenlijk zijn de kralen ook weer antieke replica's van oude Arabische mozaïek-kralen. De kralen werden vroeger gemaakt door de Venetiaanse glasblazers. Ook in Tjecho-Slowakije, en in Amsterdam werden handelskralen gemaakt. De kralen werden door de Afrikanen zoveel mogelijk gedragen, zodat iedereen kon zien hoe rijk ze waren. Zelfs baby's dragen al kralen, daarmee laten ouders zien dat ze kralen kunnen betalen. Bij meisjes worden snoeren om de taille geknoopt om aan te geven dat het een meisje is.

Nieuwe kralen

In 2006 heeft Suze ook een bezoek gebracht aan Cedi Beads in Ghana. Van dit bezoek heeft ze een klein boekje gemaakt. Cedi Beads is een producent van kralen van gerecycled glas. In het boekje staan foto's van het hele productieproces. Hoe het glas eerst wordt kort gestampt en gemalen. Het gemalen glas wordt weer in mallen gedaan. De mallen maken ze zelf van klei. Daarna worden ze in een oven gezet zodat het glas weer smelt en er kralen ontstaan. Als het glas nog heet is wordt er een gaatje ingeprikt. Als ze afgekoeld zijn worden de kralen met water en zand gepolijst. De kralen van de groene armband hieronder zijn gemaakt van biervlesjesglas.

Millefiori

Millefiori wil eigenlijk zeggen 1000 bloemen. Vooral de Venetiaanse glaskunstenaars waren zeer bedreven in het maken van Millefiori glaskralen in hele mooie kleuren. Suze kocht ook enkele van deze antieke kralen in Afrika, zie de foto hierboven. Toen ze een tijd geleden Millefiori handelskralen aangeboden zag op marktplaats sprong ze er direct bovenop. Ze vergat echter te vragen of het oude kralen waren en dat stond er ook niet bij vermeld. Toen ze de kralen ontving bleken het allemaal helemaal nieuwe kralen te zijn. Suze was best teleurgesteld, maar het zijn toch gewoon mooie kralen, zie foto hieronder.

Van een Senegalese muziekgroep die op tournee door Nederland ging kocht ze onderstaande kettingen. De 3^e ketting heeft zelfs stokjes van bloedkoraal.

Tentoonstelling

Op maandag 26 december 2011 laat Suze Kersbergen haar verzameling handelskralen zien aan de bezoekers van de verzamelbeurs in Eerde. Op de verzamelbeurs in Eerde kan van alles verzameld en geruild worden. Het is voor iedere verzamelaar de moeite waard om eens een kijkje te komen nemen.

door Hannie van Duijnhoven
secr. van de afdeling Oost-Brabant